

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	18 MEDI 2017
Pwnc:	MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW, CHWARTER 1 2017/18
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD JOHN GRIFFITH
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES
Awdur yr Adroddiad:	BETHAN HUGHES-OWEN /CLAIRE KLIMASZEWSKI
Rhif Ffôn:	01248 752663 / 02148 751865
E-bost:	BethanHughesOwen@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	d/b
A - Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau	
<p>1. Ym mis Chwefror 2017, gosododd y Cyngor gyllideb net ar gyfer 2017/18 gyda gwariant net y gwasanaethau, swm o £126.157m, i gael ei gyllido o incwm o'r Dreth Gyngor, Trethi Annomestig a grantiau cyffredinol. Cymeradwywyd swm ychwanegol o £0.490m ar gyfer ei wario ar ysgolion, i'w gyllido o arian wrth gefn y Cyngor. O'r herwydd, mae cyfanswm y gyllideb a gymeradwywyd ar gyfer 2017/18 yn £126.647m.</p> <p>2. Roedd y gyllideb am 2017/18 yn cynnwys yr angen i wneud arbedion gwerth £2.444m. Mae'r rhain wedi cael eu hymgorffori yng nghyllidebau unigol y gwasanaethau a chaiff llwyddiant neu fethiant i'w cyflawni eu hadlewyrchu yn y (tan)/gorwariant a ddangosir.</p> <p>3. Mae'r adroddiad hwn yn nodi perfformiad ariannol gwasanaethau'r Cyngor am y chwarter cyntaf o'r flwyddyn ariannol sy'n cynnwys y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2017 a 30 Mehefin 2017. Ceir crynodeb hefyd o'r sefyllfa a ragamcenir am y flwyddyn gyfan.</p> <p>4. Y sefyllfa ariannol gyffredinol a ragamcenir ar gyfer 2017/18, gan gynnwys cyllid corfforaethol a chronfa'r Dreth Gyngor, yw gorwariant o £2.119m. Mae hyn yn cyfateb i 1.68% o gyllideb net y Cyngor ar gyfer 2017/18.</p> <p>5. Argymhellir y dylid:-</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) Nodi'r sefyllfa yng nghyswllt y perfformiad ariannol hyd yma; (ii) Cytuno i adolygu'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig er mwyn nodi'r rhai nad ydynt yn flaenoriaeth mwyach ac y gellir eu defnyddio i helpu i gyllido'r gorwariant sylweddol a ragamcenir; (iii) Nodi'r sefyllfa mewn perthynas â'r rhaglenni buddsoddi i arbed; (iv) Nodi'r sefyllfa o ran arbedion effeithlonrwydd 2017/18; (v) Nodi'r modd y caiff costau staff asiantaeth ac ymgynghorwyr eu monitro yn 2017/18; (vi) I ddirprwyo rhyddhau'r Premiwm Dreth Gyngor i'r Swyddog Adran 151 yn seiliedig ar y cyfrifiadau bod y premiymau wedi eu talu. 	
B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?	
d/b	
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?	
Mae'r mater wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.	
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?	
Ydyw	

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ydyw		
DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	d/b – Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	l'w gadarnhau
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
<ul style="list-style-type: none"> • Atodiad A - Adroddiad Monitro'r Gyllideb Refeniw – Chwarter 1, 2017/18 • Atodiad B - Tabl o'r Alldro Refeniw a ragamcenir ar gyfer 2017/18 • Atodiad C - Crynodeb o'r Cyllidebau Wrth Gefn 2017/18 • Atodiad CH - Adolygiad o'r Prosiectau Buddsoddi i Arbed • Atodiad D - Adolygiad o Arbedion Effeithlonrwydd 2017/18 • Atodiad DD - Gwybodaeth ynghylch â monitro Staff Asiantaeth • Atodiad E - Gwybodaeth ynghylch â monitro Ymgynghorwyr 		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
<ul style="list-style-type: none"> • Cyllideb Refeniw 2017/18 (fel y cafodd ei hargymell gan y Pwyllgor hwn ar 14 Chwefror 2017 a'i mabwysiadu gan y Cyngor Sir ar 28 Chwefror 2017). 		

MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW – CHWARTER 1 2017/18**1. Balans Cyffredinol – Sefyllfa Gychwynnol**

1.1 Ar gychwyn y flwyddyn ariannol, roedd gan y Cyngor £13.357m o gronfeydd wrth gefn clustnodedig a chronfeydd wrth gefn o £2.089m yn yr ysgolion. Roedd yr alldro dros dro ar gyfer 2016/17 wedi arwain at falansau cyffredinol o £8.697m ar ddechrau'r flwyddyn ariannol bresennol. Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi nad yw'r ffigwr hwn wedi cael ei archwilio eto ac y gall newid wedi i'r archwiliad allanol gael ei gwblhau. Disgwylir y bydd yr adroddiad archwilio terfynol wedi'i gwblhau erbyn 30 Medi 2017. Mae perygl hefyd y bydd angen defnyddio oddeutu £2m o'r swm o £8.697m i dalu hawliadau Tâl Cyfartal unwaith y bydd y rhain wedi eu setlo. Efallai y bydd modd i'r Cyngor gyfalafu'r costau Tâl Cyfartal hyn er mwyn ymestyn y gost dros nifer o flynyddoedd. Fodd bynnag, byddai angen cyfarwyddyd cyfalafu gan Lywodraeth Cymru i wneud hynny. Mae balans isaf y gronfa wrth gefn gyffredinol wedi cael ei osod ar £6m a chymeradwywyd hynny gan y Cyngor Llawn ar 28 Chwefror 2017.

2. Rhagamcan o Berfformiad Ariannol yn ôl Gwasanaeth

2.1 Mae manylion am berfformiad ariannol yn ôl gwasanaeth am y cyfnod a'r sefyllfa alldro a ragamcenir i bob gwasanaeth i'w gweld yn Atodiad B. Rhagwelir gorwariant o £3.049m (2.82%) ar wasanaethau ar 31 Mawrth 2018. Fodd bynnag, rhagwelir tanwariant o £0.234m ar Gyllid Corfforaethol. Hefyd, rhagamcenir gwarged o £0.695m ar gasglu'r Dreth Gyngor ac, o hwnnw, gellir priodoli £0.347m i'r gwarged ar y Premiwm Dreth Gyngor newydd. Cyfanswm y rhagamcanion refeniw ar gyfer 2017/18 yw gorwariant o £2.119m, sy'n 1.68% o gyfanswm cyllideb refeniw net y Cyngor.

2.2 Mae'r tabl isod yn crynhoi'r amrywiadau sylweddol (£100k neu uwch). Nid yw'r rhagamcanion isod yn cynnwys effaith gwaith cynnal a chadw dros y gaeaf nac ychwaith effaith y contract newydd ar gyfer cynnal a chadw priffyrdd sy'n debygol o gostio mwy. Mae perygl, felly, y bydd y gorwariant yn uwch na £2.160m. Y pwysau cyllidebol mwyaf sylweddol yw cost Rhiantu Corfforaethol, oherwydd disgwylir gorwariant o £2.106m yn y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd. Mae hwn yn wasanaeth statudol sy'n cael ei arwain gan y galw ac sy'n anodd ei reoli. Os bydd y Cyngor yn gorwario'n unol â'r rhagamcan cyfredol, bydd y gronfa wrth gefn gyffredinol yn cael ei rhoi dan bwysau sylweddol.

2.3 Yn hytrach na chyllido'r gorwariant o'r gronfa wrth gefn gyffredinol, gellid adolygu'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig sy'n werth £13.357m. Byddai hynny'n fodd o nodi unrhyw gronfeydd wrth gefn nad oes angen amdanynt mwyach neu rai nad ydynt yn cwrdd â blaenoriaethau'r Cyngor o ystyried y sefyllfa ariannol anodd y mae'r Cyngor yn debygol o fod ynddi ar ddiwedd y flwyddyn. Fodd bynnag, ni feddir ond defnyddio rhai o'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig i bwrpas penodol, er enghraifft, y cronfeydd wrth gefn sydd wedi eu datganoli i'r ysgolion neu gronfeydd wrth gefn sy'n cael eu cyllido gan grantiau.

**Crynodeb o Amrywiadau a Ragamcenir ar 31 Mawrth 2018
yn seiliedig ar wybodaeth ariannol fel yr oedd ar 30 Mehefin 2017**

	(Tan) / Gorwariant £000
Dysgu	618
Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	2,106
Gwasanaethau Oedolion	299
Trawsnewid	100
Costau Corfforaethol a Democrataidd	(172)
Cyllid Corfforaethol a Budd-daliadau a Roddwyd	(234)
Casglu'r Dreth Gyngor	(695)
Arall (cyfanswm yr amrywiaethau'n llai na £100k)	97
Gor / (Tan)wariant Cyfanswm Amrywiaeth	2,119

3. Eglurhad o'r Prif Amrywiadau

3.1 Dysgu Gydol Oes

3.1.1 Addysg Ganolog

3.1.1.1 Roedd gorwariant o £37.6k (3.74%) yn y gwasanaeth ar ddiwedd Chwarter 1. Y rhagolygon ar gyfer diwedd y flwyddyn yw gorwariant o £618k (19.38%). Mae yna nifer o fân gor a thanwariannau o fewn Addysg Ganolog i wneud iawn am hyn. Fodd bynnag, mae cludiant ysgol – y gyllideb tacsis dan bwysau a disgwylir gorwariant o £373k yn ystod y flwyddyn. Yr un modd, mae'r gyllideb ar gyfer plant sy'n cael eu haddysg yn All-sirol neu sy'n derbyn addysg mewn amgylchedd ac eithrio mewn ysgol (EOTAS), sef cyllideb sydd hefyd yn cael ei harwain gan y galw, yn debygol o fod â gorwariant o £142k erbyn diwedd y flwyddyn. Mae costau Cynnal yn debygol o fod £77k yn uwch na'r gyllideb erbyn 31 Mawrth 2018. Mae'r clwb gofal cyn-ysgol hefyd yn rhagamcan gorwariant o £66k.

3.1.1.2 Mae effaith costau EOTAS yn debygol o ostwng yn y dyfodol oherwydd bydd yn ffurfio rhan o Gyd-Strategaeth AAA newydd Môn a Gwynedd o fis Medi 2017 a disgwylir y bydd y strategaeth newydd hon yn gostwng y gorwariant yn y dyfodol.

3.1.1.3 Mae'r Gwasanaeth wedi llwyddo gyda bid buddsoddi i arbed ar gyfer y system 'One Management'. Disgwylir y bydd y buddsoddiad yn y strategaeth hon yn gostwng gwariant ar dacsis yn y dyfodol. Disgwylir hefyd y bydd cydweithio gyda'r Gwasanaeth Caffael yn sicrhau arbedion yn erbyn y gyllideb tacsis.

3.1.2 Diwylliant

3.1.2.1 Roedd gorwariant o £56k (12.38%) yn y gwasanaeth hwn yn ystod y cyfnod, gyda'r alldro a ragwelir ar gyfer y flwyddyn yn orwariant o £20k (1.52%). Disgwylir y bydd tanwariant o £80k yn y Gwasanaeth Llyfrgelloedd oherwydd y bydd yn cael ei ailfodelu. Efallai hefyd bydd y Gwasanaeth yn gorfod talu costau unwaith ac am byth ar gyfer dadfeiliadau yn dilyn dwyn y brydles ar Ynys Lawd i ben yn fuan a'i ddychwelyd i'w berchennog.

3.1.2.2 Yn ystod y broses o osod y gyllideb, tynnwyd y gyllideb am safle Melin Llynnon gan fod y safle ar fin cael ei throsglwyddo. Fodd bynnag, mae trosglwyddo'r safle yn cymeryd mwy o amser na ddisgwylid ac, felly, mae'n bwysig nodi y gall gorwariant o hyd at £40k fod yn y maes yma, hyn yn dibynnu ar amser y penderfyniad a'r trosglwyddiad o'r safle.

3.2 Gofal Cymdeithasol i Oedolion

3.2.1 Cafwyd gorwariant o £101k (1.68%) yn y gwasanaeth yn ystod y cyfnod, gyda'r alldro a ragwelir ar gyfer y flwyddyn gyfan yn orwariant o £299k (1.33%).

3.2.2 Mae'r elfennau o amrywiad yn yr alldro a ragwelir fel a ganlyn:-

- Gwasanaethau ar gyfer yr Henoed: rhagwelir tanwariant o £176k;
- Anableddau Corfforol (AC): rhagwelir gorwariant o £332k;
- Anableddau Dysgu (AD): rhagwelir gorwariant o £532k;
- Iechyd Meddwl (IM): rhagwelir gorwariant o £349k;
- Yr Uned Ddarparu: rhagwelir tanwariant o £659k; a
- Rheolaeth a Chymorth: rhagwelir tanwariant o £79k.

3.2.3 Mae'r pwysau cyllidebol mwyaf sylweddol i'w gweld yn y gwasanaethau Anableddau Corfforol, Anableddau Dysgu a Iechyd Meddwl, gyda'r pwysau mwyaf yn Anableddau Dysgu. Mae hyn oherwydd y nifer fechan o leoliadau arbenigol cost uchel y mae eu hangen i gwrdd â chymhlethdod anghenion y defnyddwyr gwasanaeth hyn.

3.2.4 Mae'r Gwasanaeth wedi cymryd camau i geisio gwrthbwysu'r gorwariant drwy ostwng gwariant yn y meysydd hynny y mae ganddo fwy o reolaeth drostynt. Mae'r uned ddarparu fewnol yn rhagamcanu tanwariant o £659k a disgwylir y bydd tanwariant o £79k yn Rheolaeth a Chymorth erbyn diwedd y flwyddyn.

3.2.5 Mae'r adroddiad chwarterol cyntaf ar y Gwasanaethau Oedolion yn dangos bod yna nifer o feysydd yn yr adran ble mae angen iddi, mewn partneriaeth gyda'r Swyddogaeth Adnoddau, ail-falansio cyllidebau er mwyn adlewyrchu patrymau gwario cyfredol. Mewn gwirionedd, mae tanwariannau mewn gwasanaethau mewnol yn cael eu defnyddio i gwrdd â'r diffyg ariannol mewn meysydd ble mae gwasanaethau tebyg yn cael eu comisiynu yn y sector annibynnol.

3.2.6 Mae oddeutu 59% o gyllideb y Gwasanaeth yn cael ei harwain gan y galw, sy'n golygu nad oes modd rhagweld beth fydd yn digwydd. Adlewyrchir hyn yn rhai o'r lleoliadau Iechyd Meddwl ac Anableddau Dysgu presennol sy'n ddrud ac yn gallu newid yn ystod y flwyddyn. Mae'r adran hefyd wrthi'n ceisio cytuno ar newidiadau i ffioedd byw â chymorth ac yn gweithio gyda'r Swyddogaeth Adnoddau er mwyn sicrhau bod eu heffaith yn cael eu ffactora i mewn i'r gyllideb.

3.2.7 Cyflwynwyd bidiau llwyddiannus am grantiau o Gronfeydd Gofal Canolraddol ac mae'n werth nodi y bydd grantiau pellach yn cael eu talu yn ystod y flwyddyn i gefnogi gofal ysbaid i ofalwyr ac i sicrhau cyflog cenedlaethol sylfaenol a thelerau ac amodau i weithwyr. Mae'r gwasanaeth yn disgwyl gweld effaith y cronfeydd hyn a'r newidiadau yn y ffioedd yn ystod Ch2 2017/18.

3.3 Gwasanaethau Plant

3.3.1 Gwelwyd gorwariant o £426k (20%) yn y gwasanaeth yn ystod y cyfnod a rhagwelir y bydd gorwariant o £2,106k (26.32%) ar gyfer y flwyddyn gyfan. Mae hyn yn cynnwys rhagamcan o £2,098k o orwariant ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal (LAC).

3.3.2 Mae'r rhagamcanion yn seiliedig ar: -

- rhagdybiaeth sefyllfa waethaf o'r galw/costau ar gyfer Plant Sy'n Derbyn Gofal yn seiliedig ar y costau gwasanaeth/galw/galw tebygol ar gyfer y dyfodol;
- rhagdybiaethau yn ymwneud â phenderfyniadau/datblygiadau mewn perthynas ag achosion. Nid yw'r rhain yn bethau y gellir eu rhagweld ac mae amgylchiadau unigol yn gallu, ac yn, newid. Yn seiliedig ar y wybodaeth sydd ar gael ar hyn o bryd, a rhagdybiaethau'n ymwneud â phenderfyniadau/datblygiadau ynghylch achosion, mae rhagdybiaeth o'r sefyllfa orau bosibl wedi'i wneud. Mae costau Plant Sy'n Derbyn Gofal yn dibynnu ar y galw ac yn gallu amrywio rhwng £3k a £10k yr wythnos ar gyfer gofal arbenigol.

3.3.3 Mae'n rhaid i'r Awdurdod Lleol gwrdd â'r gost o ymyriadau Llys e.e. asesiadau preswyl /llety â chymorth i rieni a phlant, cyswllt a oruchwylir ac asesiadau arbenigol eraill sydd hefyd yn rhai na ellir eu rhagweld ac a arweinir gan alw. Mae'r Amlinell Cyfraith Gyhoeddus yn nodi bod angen i'r asesiadau hyn gael eu cynnal cyn yr achos sydd hefyd yn rhoi pwysau ar gyllidebau'r tîm.

3.3.4 Mae'r Gwasanaethau Plant ar hyn o bryd yn mynd drwy broses o ailstrwythuro a bydd y ffocws ar Ymyrraeth Gynnar ac Ymyrraeth Ddwys. Bydd y strwythur newydd yn canolbwyntio ar waith ataliol a chefnogi plant i fyw gartref yn saff. Bydd adnoddau ychwanegol a ddarparwyd ar gyfer y prosiect Trothwy Gofal yn cefnogi hyn ond bydd yn cymryd amser. Y cynnydd sylweddol yn nifer y plant sy'n derbyn gofal gan yr Awdurdod Lleol yw'r prif reswm pam fod y Gwasanaeth yn gorwario. Mae'r Gwasanaeth yn glynu'n gaeth wrth drothwyon i gychwyn camau gofal a dyma un o'r rhesymau am y cynnydd ac rydym yn ceisio nodi materion a dylid bod wedi cymryd camau yn eu cylch yn gynt. Er enghraifft, mae adolygiadau o'r broses lleoliadau'n cymryd lle er mwyn sicrhau fod contractau lleoliadau yn darparu gwerth am arian. Bydd hyn yn galluogi'r gwasanaeth i adolygu'n rheolaidd er mwyn sicrhau fod y lleoliad yn cwrdd ag amcanion gofal y plentyn am y gost gorau posibl. Mae'r Gwasanaeth wedi gweld cynnydd o 72% (47/81) yn y plant sy'n destun Gorchmynion Gofal Llawn yn ystod y 3 blynedd ddiwethaf. Mae'r galw'n fwy na'r adnoddau sydd gan y Gwasanaeth oherwydd ni fedr y gwasanaeth recriwtio digon o ofalwyr maeth ar gyfer yr Awdurdod Lleol i gwrdd ag anghenion y plant sy'n dod i mewn i'r system ofal. Mae hyn yn golygu fod y plant yn gorfod cael eu lleoli gyda gofalwyr maeth asiantaeth a lleoliadau preswyl sydd gryn dipyn yn ddrytach. Mae lleoliad preswyl yn costio £220,000 y flwyddyn ar gyfartaledd ac, ar hyn o bryd, mae gennym 14 o blant mewn gofal preswyl. Mae'r holl Awdurdodau Lleol eraill yng Ngogledd Cymru mewn sefyllfa debyg.

3.4 Tai (Cronfa'r Cyngor)

3.4.1 Cafwyd tanwariant o £43k (8.91%) yn y gwasanaeth hwn yn ystod y cyfnod. Disgwylir y bydd gwariant y gwasanaeth o fewn y gyllideb ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Cafwyd adolygiad trylwyr o'r gyllideb er mwyn cymryd i ystyriaeth y strwythur newydd. Yr arwydd ydyw y bydd y Gwasanaeth â chyllideb gytbwys.

3.5 Rheoleiddio a Datblygiad Economaidd

3.5.1 Economaidd a Chymunedol (yn cynnwys Morwrol a Hamdden)

3.5.1.1 Roedd y Gwasanaeth, yn gyffredinol, wedi tanwario £159k (21.48%) ar ddiwedd Chwarter 1. Fodd bynnag, gan eithrio materion proffilio cyllidebol, roedd y tanwariant yn £85k hyd at 30 Mehefin 2017. Rhagwelir y bydd y gwasanaeth wedi gorwario £80k (4.08%) erbyn 31 Mawrth 2018.

- 3.5.1.2** Rhagwelir y bydd elfen Datblygu Economaidd y gwasanaeth o fewn y gyllideb ar ddiwedd y flwyddyn. Mae yna danwariant ar yr elfen staffio oherwydd swyddi gweigion ond, hyd oni fydd ymarfer ailstrwythuro'r gwasanaeth wedi'i gwblhau, mae'n anodd rhagweld a fydd unrhyw arbedion yn codi o hyn yn 2017/18.
- 3.5.1.3** Disgwylir y bydd y gwasanaeth Morwrol wedi gwario o fewn ei gyllideb ar ddiwedd y flwyddyn. Ni ddisgwylir y bydd modd cyflawni targedau incwm ond gwneir yn iawn am hyn drwy danwario ar gyflenwadau a gwasanaethau. Efallai y bydd y gwelliannau a wnaed yn ddiweddar i'r system ar gyfer bilio ffioedd angori yn cynyddu'r incwm yn y dyfodol.
- 3.5.1.4** Rhagwelir gorwariant o £80k yn y gwasanaeth Hamdden erbyn diwedd y flwyddyn. Mae incwm y canolfannau hamdden, gan gynnwys incwm y caffis, yn parhau i fod dan bwysau oherwydd targedau incwm sy'n anodd eu cyflawni ac mae hyn yn amlygu'r risg o gynyddu cyllidebau incwm fel ffordd o gyflawni cyllideb cytbwys. Nid yw'r ffigwr yn cynnwys arbedion ar ardaloedd awyr agored sydd, ar hyn o bryd, wrthi'n cael eu trosglwyddo i gyrff allanol.

3.5.2 Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd

- 3.5.2.1** Roedd tanwariant o £2k (0.40%) yn y gwasanaeth hwn yn ystod y cyfnod a rhagwelir y bydd tanwariant o £14k (0.65%) erbyn diwedd y flwyddyn.
- 3.5.2.2** Mae ychydig o danwariant yn y rhan fwyaf o'r cyllidebau yn Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd, ac eithrio Planning Delivery Wales, Grant Eiddo ac Amgylcheddol (PEG), Cefn Gwlad ac Arfordir, lechyd yr Amgylchedd a Marchnadoedd a fydd, fe dybir, yn gorwario rhyw ychydig. Rhagwelir y bydd yr Adain Gynllunio â gorwariant o £18k erbyn diwedd y flwyddyn. Rhagwelir y bydd tanwariant o £32k yng Ngwarchod y Cyhoedd ar gyfer y flwyddyn ariannol. Nid yw'r incwm ar gyfer Datblygiadau Mawr wedi cael ei ragamcan mor fuan â hyn a hynny oherwydd diffyg gwybodaeth.

3.6 Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo

3.6.1 Priffyrdd

- 3.6.1.1** Cafwyd £73k (3.83%) o orwariant yn y gwasanaeth yn ystod y cyfnod hwn a rhagwelir y bydd £3k (0.05%) o orwariant erbyn diwedd y flwyddyn. Nid yw'r alldro a rhagwelir yn cynnwys unrhyw ragamcan mewn perthynas â'r Gyllideb Waith gan fod y gyllideb hon yn cael ei heffeithio gan ofynion cynnal a chadw dros y gaeaf ac unrhyw ddifrod gan stormydd. Nid yw'r rhagamcan hwn ychwaith yn cynnwys effaith y contract newydd ar gyfer cynnal a chadw priffyrdd oherwydd diffyg gwybodaeth mor fuan â hyn. Fodd bynnag, rhagwelir y bydd yn arwain at gynnydd yn y costau ar gyfer cynnal a chadw priffyrdd a fyddai'n arwain at orwariant uwch ar Briffyrdd.
- 3.6.1.2** Mae yna nifer o or/tanwariannau a'r gorwariant mwyaf sylweddol yw £100k ar Ddylunio Gwaith Cynnal a Chadw. Mae'r tanwariant mwyaf ar Waith Stryd, sy'n rhagweld tanwariant o £80k.

3.6.2 Gwastraff

3.6.2.1 Roedd tanwariant o £37k (2.28%) yn y gwasanaeth Gwastraff ar ddiwedd y chwarter hwn. Fodd bynnag, rhagwelir y bydd y gwasanaeth wedi gorwario £30k (0.48%) erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Bu effaith gadarnhaol wrth symud i'r casgliad bob tair wythnos gan fod cynnydd o 18% mewn ailgylchu a gwastraff gwyrdd, 26% mewn ailgylchu bwyd a gostyngiad o 19% mewn gwastraff gweddilliol yn ystod y cyfnod Hydref 2016 i Mehefin 2017, mewn cymhariaeth i'r un cyfnod y flwyddyn flaenorol .

3.6.2.2 Mae'r gorwariant a ragwelir i'w briodoli i ddiffyg o ran incwm a gasglwyd o Safle Cynhyrchu Trydan Penhesgyn a fydd, fe dybir, £40k yn brin o'r targed ar gyfer y flwyddyn ariannol. Rhagamcenir tanwariant o £10k mewn perthynas â gwaredu gwastraff, sy'n gostwng y gorwariant i £30k.

3.6.3 Eiddo

3.6.3.1 Cafwyd tanwariant o £28k (7.19%) yn y Gwasanaethau Eiddo yn ystod y chwarter. Rhagwelir y bydd tanwariant o £33k (3.22%) yn y Gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn. Rhagamcenir y bydd gorwariant o £60k ar waith trwsio a chynnal a chadw adeiladau'r Cyngor. Disgwylir gwarged amcangyfrifedig o incwm rhent o £60k ar gyfuniad o fân-ddaliadau, unedau diwydiannol ac eiddo amrywiol i wneud iawn am hyn. Disgwylir tanwariant hefyd mewn perthynas â chostau cyfleustodau a Threthi Annomestig.

3.7 Trawsnewid

3.7.1 Cafwyd gorwariant o £514k (10.8%) yn y swyddogaeth Trawsnewid yn ystod y cyfnod. Mae'r rhan fwyaf o'r swm hwn i'w briodoli i ymrwymïadau a godwyd ar ddechrau'r flwyddyn. Disgwylir mai cyfanswm y gorwariant ar gyfer Trawsnewid fydd £100k (2.65%) ac mae'n ymwneud â'r adain TG, ond senario achos gwaethaf ydyw.

3.7.1.1 Mae cyllidebau'r adain TG dan bwysau oherwydd y gweithgaredd sylweddol sy'n gysylltiedig â phrosiectau Corfforaethol sydd angen adnoddau ychwanegol er mwyn sicrhau y gellir cwrdd ag amcanion Corfforaethol y Cyngor. Fodd bynnag, fe gwrdd â'r costau yma drwy'r cyllidebau prosiect corfforaethol.

3.7.1.2 Mae'r adain AD yn rhagweld cyllideb gytbwys ar gyfer y flwyddyn ariannol.

3.7.1.3 Mae'r adain Trawsnewid Corfforaethol hefyd yn rhagweld cyllideb gytbwys.

3.8 Adnoddau (ac eithrio Budd-daliadau a Roddwyd

3.8.1 Cafwyd gorwariant o £217k (27.98%) yng nghyllideb y Swyddogaeth Adnoddau erbyn diwedd y cyfnod. Bydd y lefel uchel hon o orwariant yn lleihau i gyd-fynd â'r gyllideb wrth i'r flwyddyn fynd rhagddi. Rhagwelir y bydd gorwariant o £32k (1.16%) yn y swyddogaeth ar gyfer y flwyddyn ariannol. Mae hyn oherwydd pwysau cyllidebol yn yr adain Refeniw a Budd-daliadau, megis gorwariant ar feiliaid.

3.9 Busnes y Cyngor

3.9.1 Roedd gorwariant o £50k (15.6%) yn y swyddogaeth ar 30 Mehefin 2017 a rhagamcenir gorwariant o £50k (3.29%) ar gyfer y flwyddyn ariannol. Rhagwelir gorwariant o £40k ar ffioedd ymgynghorwyr a ffioedd cyfreithiol allanol ac mae costau llawn hyn wedi ei wrthbwyso'n rhannol gan danwariant ar staffio.

3.10 Costau Corfforaethol a Democrataidd

3.10.1 Roedd tanwariant o £89k (13.11%) yn y swyddogaeth yn ystod y cyfnod. Rhagwelir tanwariant o £172k (10.32%) ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn oherwydd y gostyngiad a ragamcenir mewn cyfraniadau pensiwn i Wynedd (£78k) a disgownt pensiwn (£72k) a llai o wariant ar ffioedd y Crwner. Disgwylir y bydd gorwariant bychan mewn perthynas â chwswela staff.

3.11 Rheolaeth Gorfforaethol

3.11.1 Roedd tanwariant o £25k (13.14%) yn y swyddogaeth ar ddiwedd y chwarter hwn. Rhagwelir tanwariant o £70k (6.94%) ar gyfer y flwyddyn ariannol oherwydd arbedion yn codi o ailstrwythuro Rheolaeth Strategol.

4. Cyllid Corfforaethol (yn cynnwys Budd-daliadau a Roddwyd)

4.1 Disgwylir tanwariant o £234k (1.30%) ar ddiwedd y flwyddyn mewn perthynas â Chyllid Corfforaethol gan gynnwys Budd-daliadau a Roddwyd. Disgwylir tanwariant o £149k mewn perthynas â Budd-daliadau a Roddwyd oherwydd llai o alw ar y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Rhagamcenir tanwariant hefyd o £235k ar gostau cyllido cyfalaf oherwydd yr arbedion a wnaed yn sgil benthycu'n fewnol ac oedi'r broses o ail-gyllido benthyciadau.

4.2 Yn Atodiad C, ceir crynodeb o'r sefyllfa ariannol mewn perthynas â'r cyllidebau wrth gefn ar ddiwedd y chwarter hwn. Cymeradwywyd cyllideb wrth gefn gwerth £1.380m fel rhan o gyllideb 2017/18. Mae hyn yn cynnwys targed arbedion £0.300m o ddiswyddiadau gwirfoddol. Mae £54k net wedi cael ei drosglwyddo i/o wasanaethau i gyllido prosiectau penodol, materion cyllidebol neu i ryddhau arbedion o ddiswyddiadau gwirfoddol. Rhagamcan darbodus ar hyn o bryd yw y bydd diffyg o £150k o ran yr arbedion ar ddiswyddiadau gwirfoddol. Gobeithir y bydd y sefyllfa'n gwella wrth i'r flwyddyn fynd rhagddi. Mae £1.315m wedi ei ymrwymo o arian wrth gefn a disgwylir y bydd y gweddill wedi ei wario'n llawn erbyn diwedd y flwyddyn ar yr amod y ceir y caniatadau angenrheidiol ar gyfer defnyddio cyllidebau wrth gefn.

5. Casglu'r Dreth Gyngor

5.1 Caiff y gyllideb ar gyfer Cronfa'r Dreth Gyngor ei phennu gan ddefnyddio amcangyfrif o'r ddyled y gellir ei chasglu yn y flwyddyn gyfredol yn unig, yn seiliedig ar y ffigwr a osodwyd fel sail y dreth ym mis Tachwedd 2016. Nid yw'n darparu ar gyfer dyledion a gasglwyd o flynyddoedd blaenorol, addasiadau i ymrwymadau yn codi o flynyddoedd blaenorol (eithriadau, disgowntiau i bobl sengl ac ati), newidiadau i sail dreth y flwyddyn gyfredol nac am y ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg neu amheus. Nid oes modd amcangyfrif y newidiadau hyn ac, yn anorfod, byddant yn arwain at wahaniaeth rhwng balans terfynol y Gronfa Casglu'r Dreth Gyngor a'r gyllideb wreiddiol. Y sefyllfa gyfredol yw y bydd Cronfa'r Dreth Gyngor £348k yn uwch na'r ffigwr targed. Mae'r ffigwr hwn yn cynnwys yr angen i leihau'r ddarpariaeth am ddyledion drwg gyda £61k yn cael ei dalu'n ôl i'r Gronfa Gasglu. Yn ychwanegol at hyn, daeth cyllideb Premiwm y Dreth Gyngor, sef dreth gyngor ychwanegol ar ail gartrefi ym Môn, i rym ar 1 Ebrill 2017. Rhagamcenir ar hyn o bryd y bydd y gyllideb hon hefyd £347k yn uwch na'r targed cyllidebol. Felly, rhagwelir cyfanswm gwarged o £695k ar gasglu'r Dreth Gyngor.

6. Arbedion Cyllidebol 2017/18

6.1 Cafodd arbedion cyllidebol o £2.444m eu tynnu o gyllidebau gwasanaethau ar gyfer 2017/18 a £300k ychwanegol o arbedion o ddiswyddiadau gwirfoddol fel y cyfeirir at hynny uchod. O'r arbedion cyllideb a adnabuwyd, mae'n debygol bydd £1,670m wedi cael neu yn mynd i gael eu cyflawni erbyn diwedd y flwyddyn, fodd bynnag mae hyn yn gadael £775k gyda'r potensial o beidio a cael eu cyflawni. Mae £490k o hwn mewn perthynas i'r gyllideb integreiddio ysgolion. Mae dadansoddiad llawn i'w weld am bod Gwasanaeth yn Atodiad D.

7. Buddsoddi i Arbed

7.1 Roedd rhaglen buddsoddi i arbed ar gael yn 2016/17 ac roedd £982,800 ar gael ar gyfer prosiectau unigol. Hyd yma, mae £155,908 o'r swm hwn wedi cael ei wario. Mae'r holl brosiectau'n mynd rhagddynt ar wahanol gyflymder, gyda rhai'n agosach at eu cwblhau nag eraill. Mae manylion llawn am y gwariant a'r cynnydd ar bob un o'r rhaglenni ar gael yn Atodiad CH.

8. Costau Asiantaeth ac Ymgynghorwyr

8.1 Yn ystod y chwarter cyntaf gwariwyd £272k ar staff Asiantaeth. Ar y cyfan, roedd y rhain wedi eu cyllido'n rhannol o gyllidebau staffio gan eu bod yn gysylltiedig â chyfro gwaeledd staff, tra roedd £152k yn gysylltiedig a chyfro staff tra mae Gwasanaethau Plant yn cael eu ail-strwythuro. Gweler fanylion llawn yn Atodiad DD.

8.2 'Roedd gwariant am gostau ymgynghori am chwarter 1 yn £311k, gyda £110k yn gysylltiedig â Rhaglen Ynys Ynni, roedd y £110k i gyd wedi ei gyllido o fynhonnellau allanol. Mae £159k wedi ei gyllido o Gyllidebau'r Cyngor a £41k o grantiau penodol neu o fynhonnellau eraill. Mae amryw resymau dros ddefnyddio ymgynghorwyr ac mae manylion llawn am y gwariant i'w weld yn Atodiad E.

9. Casgliad

9.1 Rhagwelir y bydd cyfanswm y gorwariant ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2018 yn £2.119m. Bydd £3.049m o'r swm hwn ar gyllidebau gwasanaethau, er rhaid pwysleisio ei fod yn cynnwys nifer o or a thanwariannau. Mae'r Gwasanaethau sy'n parhau i fod dan bwysau cyllidebol sylweddol yn debyg i 2016/17 (Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a Dysgu). Mae'r Penaethiaid Gwasanaeth yn ymwybodol o'r problemau ac yn gweithio i ostwng lefel y gorwariant ar ddiwedd y flwyddyn, mae hyn o fewn eu rheolaeth. Disgwylir i Gyllid Corfforaethol danwario o £0.235m a rhagwelir i'r Dreth Gyngor, sy'n cynnwys Premiwm y Dreth Gyngor, i gasglu gwarged o £0.695m. Felly, gostyngir y gorwariant cyffredinol i £2.119m. Rhagwelir y bydd lefel y gorwariant oddeutu 1.68% o gyllideb net y Cyngor. Mae pryder ynghylch effaith lefel y gorwariant yma ar falansau cyffredinol petai'n digwydd mewn gwirionedd. Yn hytrach na chyllido hyn yn gyflawn, neu'n rhannol, dewis arall fyddai adolygu a rhyddhau unrhyw gronfeydd wrth gefn clustnodedig nad oes mwyach eu hangen neu nad oes angen rhoi blaenoriaeth iddynt. Fodd bynnag, rhaid defnyddio rhai cronfeydd wrth gefn clustnodedig i'w dibenion penodol.

9.2 Dylid nodi bod chwarter 1 yn fuan yn y flwyddyn ariannol ac nad yw eitemau megis effaith gwaith cynnal a chadw dros y gaeaf a'r contract newydd ar gyfer cynnal a chadw Priffyrdd wedi cael eu cynnwys yn y rhagamcan oherwydd nid oes unrhyw wybodaeth ar gael. Gall rhagamcanion newid wrth i wybodaeth newydd ddod i'r fei. Fodd bynnag, bydd sgrwtini rheolaidd yr UDA a chamau unioni gan Benaethiaid Gwasanaeth yn helpu gwasanaethau i reoli'r cyllidebau y maent yn gyfrifol amdanynt.

Yr Alldro Refeniw a Ragamcenir ar gyfer y Flwyddyn Ariannol a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2018 – Chwarter 1

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddol 2017/18	Ch1 2017/18 – Cyllideb Hyd Yma	Ch1 Gwariant Gwirioneddol ac Ymrwymedig 2017/18	Ch1 2017/18 Amrywiad	Ch1 Amcangyfrif o'r Gwariant hyd at 31 Mawrth 2018	Ch1 Amcangyfrif o'r Alldro 31 Mawrth 2018	2017/18 Rhagamcan o'r Gor/ (Tan)wariant fel % o'r Gyllideb Gyfan
	£	£	£	£	£	£	%
Dysgu Gydol Oes							
Cyllideb sydd wedi ei dirprwyo i'r Ysgolion	43,581,400	11,845,407	11,845,407	0	43,581,400	0	0.00%
Addysg Ganolog	3,188,490	1,005,109	1,042,743	37,634	3,806,490	618,000	19.38%
Diwylliant	1,312,790	450,131	505,847	55,716	1,332,790	20,000	1.52%
Gwasanaethau Oedolion	22,497,160	6,029,748	6,131,097	101,349	22,796,176	299,016	1.33%
Gwasanaethau Plant	8,001,240	2,127,977	2,554,008	426,031	10,107,240	2,106,000	26.32%
Tai	1,026,820	479,465	436,735	(42,730)	1,026,820	0	0.00%
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo							
Priffyrdd	6,420,800	1,905,334	1,978,341	73,007	6,423,800	3,000	0.05%
Eiddo	1,025,340	(388,554)	(416,478)	(27,924)	992,340	(33,000)	-3.22%
Gwastraff	6,303,040	1,634,256	1,597,039	(37,217)	6,333,040	30,000	0.48%
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd							
Datblygu Economaidd	1,958,800	740,607	581,505	(159,102)	2,038,800	80,000	4.08%
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	2,141,750	472,667	470,796	(1,871)	2,127,750	(14,000)	-0.65%
Trawsnewid							
Adnoddau Dynol	1,221,570	274,271	315,866	41,595	1,221,570	0	0.00%
TGCh	1,689,790	491,205	960,595	469,390	1,789,790	100,000	5.92%
Trawsnewid Corfforaethol	861,250	156,270	159,945	3,675	861,250	0	0.00%
Adnoddau	2,755,760	773,455	989,850	216,395	2,787,760	32,000	1.16%
Busnes y Cyngor	1,517,480	330,800	380,609	49,809	1,567,480	50,000	3.29%
Costau Corfforaethol a Democraidaidd	1,665,860	679,342	590,294	(89,048)	1,493,860	(172,000)	-10.32%
Rheolaeth Gorfforaethol	1,009,250	189,289	164,419	(24,870)	939,25	(70,000)	-6.94%
Cyfanswm Cyllidebau'r Gwasanaethau	108,178,590	29,196,779	30,288,617	1,091,838	111,227,606	3,049,016	2.82%

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddol 2017/18	Ch1 2017/18 – Cyllideb Hyd Yma	Ch1 Gwariant Gwirioneddol ac Ymrwymedig 2017/18	Ch1 2017/18 Amrywiad	Ch1 Amcangyfrif o'r Gwariant hyd at 31 Mawrth 2018	Ch1 Amcangyfrif o'r Alldro 31 Mawrth 2018	2017/18 Rhagamcan o'r Gor/ (Tan)wariant fel % o'r Gyllideb Gyfan
	£	£	£	£	£	£	%
Cyllid Corfforaethol							
Ardollau	3,334,733	831,392	831,392	0	3,334,733	0	0.00%
Cyllido Cyfalaf	8,149,332	2,029,586	2,029,586	0	7,913,846	(235,486)	-2.89%
Arian Wrth Gefn Cyffredinol ac Arall	1,667,135	416,784	416,784	0	1,667,135	0	0.00%
Arbedion Corfforaethol	(232,710)	(58,177)	0	58,177	(82,710)	150,000	
Cyfraniad Gwasanaethau Cefnogi CRT	(621,950)	0	0	0	(621,950)	0	0.00%
Budd-daliadau a Roddwyd	5,681,870	686,637	686,155	(482)	5,532,870	(149,000)	-2.62%
Cyfanswm Cyllid Corfforaethol	17,978,410	3,906,222	3,963,917	57,695	17,743,924	(234,486)	-1.30%
Cyfanswm Cyllideb 2017/18	126,157,000	33,103,001	34,252,534	1,149,533	128,971,530	2,814,530	2.23%
Cyllido							
Trethi Annomestig	(23,002,000)				(23,002,000)	0	0.00%
Y Dreth Gyngor	(32,941,000)				(33,288,879)	(347,879)	1.06%
Premiwm y Dreth Gyngor	(564,000)				(911,480)	(347,480)	61.61%
Grant Cymorth Refeniw	(69,650,000)				(69,650,000)	0	0.00%
Cyfanswm Cyllid 2017/18	(126,157,000)				(126,852,359)	(695,359)	0.55%
Cyfanswm yr alldro gan gynnwys effaith cyllido	0	33,103,001	34,252,534	1,149,533	2,119,172	2,119,176	1.68%

Crynodeb o Sefyllfa Ariannol y Cronfeydd wrth Gefn ar gyfer 2017/18 fel yr oedd yn Chwarter 1

	Cyllideb Wreiddiol	Trosglwyddiadau	Cyllideb Ddiwygiedig	Wedi'i ymrwymo hyd yma (30/06/17)	Y swm nad yw wedi ei ymrwymo ar hyn o bryd
	£	£	£	£	
Arian Wrth Gefn Cyffredinol	283,635	- 13,500	270,135	142,600	127,535
Gwella	-	-	-	-	-
Tâl a Graddfeydd	200,000	-	200,000	-	200,000
Cost Newid	92,000	-	92,000	92,000	-
Ardoll Prentisiaethau	290,000	-	290,000	328,816	- 38,816
Etholiadau'r Sir	150,000	-	150,000	87,000	63,000
Trothwy Gofal	240,000	-	240,000	240,000	-
Arian Wrth Gefn Clustnodedig	425,000	-	425,000	425,000	-
Cyfanswm y Cyllidebau Wrth Gefn	1,680,635	-13,500	1,667,135	1,315,416.00	351,719
Targed Arbedion Diswyddo Gwirfoddol	-300,000	67,290	-232,710	0.00	-232,710
Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol ac Eraill	1,380,635	53,790	1,434,425	1,315,416	119,009

Adolygiad o'r Prosiectau Buddsoddi i Arbed

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm y gofynnwyd amdano	Cyfanswm a neilltuwyd	Gwariant cyfalaf hyd at 30/06/2017	Gwariant Refeniw hyd at 30/06/2017 (gan gynnwys Ymrwymiad)	Cyllideb sy'n Weddill	Diweddariad ar y Prosiect
Adnoddau	System Rheoli Dogfennau Electronig ar gyfer Refeniw a Budd-daliadau	Darparu datrysiad sganio a llif gwaith ar gyfer Refeniw a Budd-daliadau	£170,000 yn y flwyddyn gyntaf, £10,000 y flwyddyn	£170,000	£42,120	£38,142	£89,738	Ar darged – i'w weithredu ym mis Rhagfyr.
TG	Cyfeirlyfr Tir ac Eiddo Lleol (LLPG)	Gweithredu system LLPG ar draws y Cyngor	£10,800 yn y flwyddyn gyntaf, £3,000 y flwyddyn	£10,800	-	£8,750	£2,050	50-70% o'r prosiect wedi ei gwblhau.
TG / Trawsnewid	System Rheoli Perthynas Cwsmeriaid (CRM)	Prynu a gweithredu system CRM	£255,000	£255,000	£29,223	-	£225,777	Prosiect yn mynd rhagddo a bydd yn mynd yn ei flaen am flynyddoedd. Bydd y garreg filltir fawr gyntaf – Gwastraff – yn cael ei chyflawni ym mis Medi
TG / Adnoddau	Porth Taliadau	Prynu a gweithredu porth taliadau a fydd yn galluogi pobl i wneud taliadau drwy'r Ap	£27,000 yn y flwyddyn gyntaf, £9,400 y flwyddyn	£27,000		£6,000	£21,000	Mae'r prosiect wedi cychwyn ac mae'n uniongyrchol gysylltiedig â'r prosiect CRM uchod.
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Gwella gwydnwch systemau cynllunio	Integreiddio'n llawn y system gynllunio swyddfa gefn newydd. Caffael system rheoli amser Sage. Sganio ffeiliau a dogfennau cynllunio hanesyddol. Cynyddu'r defnydd o'r dechnoleg ddigidol symudol	£62,000 £16,000 £25,000 £15,000	£118,000	£12,769	£9,416.47	£49,231 £16,000 £15,583.53 £15,000	Swyddog Sganio a Mynegeo wedi ei gyflogi o 27/02/2017.
			£118,000				£95,815	

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm y gofynnwyd amdano	Cyfanswm a neilltuwyd	Gwariant cyfalaf hyd at 30/06/2017	Gwariant Refeniw hyd at 30/06/2017 (gan gynnwys Ymrwymiad)	Cyllideb sy'n Weddill	Diweddariad ar y Prosiect
Adnoddau	Gwella Systemau Casglu Incwm	Prynu a gweithredu system rheoli incwm newydd sy'n cysylltu i'r ffrydiau incwm cyfredol ac yn caniatáu dulliau newydd o gasglu incwm (drwy ApMôn ac ati) ac yn cysylltu i mewn i'r system rheoli arian	£150,000	£150,000		£9,488	£140,512	Gwaith yn mynd rhagddo ac ar darged.
Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	Moderneiddio prosesau busnes a pherfformiad	Gweithredu modiwlau nad ydynt yn cael eu defnyddio ar hyn o bryd yn y system Gwybodaeth Rheoli ONE	£87,000	£87,000			£87,000	<p>Mae'r broses o ailstrwythuro staff yn y bartneriaeth ADYC wedi ei gwblhau ers 31/08/17, mae trefniadau cydweithio i rannu Swyddog Data ac Ystadegau Addysg rhwng Ynys Môn a Gwynedd wedi eu cytuno ym Mehefin 2017. Bydd ailstrwythuo swyddogion gweinyddol a chymorth yr adran yn cychwyn ym mis Medi 2017. Mae Archwilio wedi cwblhau adroddiad ar drefniadau Cludiant ac mae cyfarfod rhwng Addysg a Phriffyrdd i drafod, ymysg pethau eraill, sut i weithredu Modiwl Cludiant ONE wedi ei drefnu ar gyfer 09/08/17.</p> <p>Bydd hysbysebu am Swyddog Addysg penodol ar gyfer ONE yn rhan o'r broses ailstrwythuro ym mis Medi ac mae TG yn cael trafodaethau gydag Addysg ynghylch 'glanhau' cyfeiriadau disgyblion yn ystod tymor yr Hydref. Tybir, felly, y bydd y rhan fwyaf o'r gyllideb Buddsoddi i Arbed hon wedi cael ei defnyddio erbyn Mawrth 2018.</p>

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm y gofynnwyd amdano	Cyfanswm a neilltuwyd	Gwariant cyfalaf hyd at 30/06/2017	Gwariant Refeniw hyd at 30/06/2017 (gan gynnwys Ymrwymiad)	Cyllideb sy'n Weddill	Diweddariad ar y Prosiect
TG / Trawsnewid	Digidol yn Gyntaf / Digidol yn Awtomatig ('By Default')	Cyflogi Swyddog Digidol Arweiniol a Dadansoddwr Gwasanaethau Digidol	£70,000 yn y flwyddyn gyntaf, £50,000 yn yr ail flwyddyn £70,000	£120,000			£120,000	Oedi gyda'r broses recriwtio fel y gellir gwneud gwaith paratoadol i wneud y swydd yn hyfyw.
Gwarchod y Cyhoedd	Gwell Cysylltedd Digidol yn y Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd	Gweithredu system 'cwmwl' er mwyn cofnodi ymweliadau archwilio. Mae'r feddalwedd yn ddatrysiad Cymru gyfan sydd wedi cael ei phrynu drwy gytundeb fframwaith a gefnogdir gan 19 allan o'r 22 gyngor yng Nghymru.	£10,000 y flwyddyn am 4.5 o flynyddoedd £45,000	£45,000		0	£45,000	Dim gwariant hyd yma. Bydd penderfyniad yn cael ei wneud tuag at ddiwedd mis Medi 2017. Codwyd pwynt gan y tîm Caffael nad yw'r Awdurdod wedi arwyddo i fyny i "Gytundeb Fframwaith" Gwarchod y Cyhoedd Cymru ac, o'r herwydd, bydd angen Eithriad i'r Rheolau Sefydlog sy'n caniatáu i'r gwasanaeth fynd allan i un darparwr sengl. Mae darpariaeth ar gyfer hyn yng Nghyfansoddiad Ynys Môn, Adran 4.9.3 – Eithriadau. Gellir gwneud hyn oherwydd mae o fewn trothwy pris yr UE. Bydd Tascomi yn costio £39,000 + (5 x £15,600) = £117,000 dros 5 mlynedd ac mae hynny ymhell o fewn y trothwy o £164,000 a ddiffiniwyd yng nghyfarwyddyd yr UE. Felly, mae achos busnes wrthi'n cael ei baratoi i ddangos yr holl gostau a'r manteision ac i egluro pam mai Tascomi yw'r unig gyflenwr posibl. Bydd raid i'r Swyddog Adran 151 arwyddo'r achos busnes. Bydd y fid buddsoddi i arbed yn mynd tuag at weithredu'r system newydd pan fydd wedi ei gosod.
				£982,800	£84,112	£71,796	£826,892	

Adolygiad o Arbedion Effeithlonrwydd 2017/18

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Arbedion Cyllidebol 2017/18 £	Modd cyflawni yn 2017/18 £	Posibilrwydd na fydd modd cyflawni yn 2017/18 £	Dim modd ei gyflawni o gwbl £	Sylwadau
Dysgu Gydol Oes	1,100	454	646		Mae gwaith yn parhau mewn perthynas â glanhawyr yn yr ysgolion. Rhagwelir y cyflawnir yr arbediad yn llawn o 2018/19 ymlaen. Fodd bynnag, mae'n debygol ni chyflawnir yr arbediad o £116k i gyllideb 2017/18 yn ystod y flwyddyn ariannol yma, gan fod y broses wedi cymryd hirach i'w weithredu na ragwelwyd. Ni fydd modd cyflawni £40k oherwydd penderfyniadau a wnaed mewn perthynas â Melin Llynnon. Mae'r £490k sy'n weddill yn ymwneud â'r gyllideb Integreiddio. Penderfynwyd y byddai'n cael ei chyllido o'r cronfeydd wrth gefn ar gyfer y flwyddyn ariannol hon tra yr oedd y gwaith yn cael ei wneud.
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	187	179	8		Mae gwaith yn parhau gydag AD mewn perthynas â'r oriau yn y canolfannau hamdden er mwyn sicrhau y gellir cwrdd â'r diffyg o £3k. Mae Eiddo a Chaffael yn parhau i weithio i sicrhau'r arbediad o £5k yn sgil allanol i'r cafffi yn y Ganolfan Hamdden.
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	339	244	95		Mae modd cyflawni'r arbediad o £50k ar gynnal a chadw Priffyrdd, fodd bynnag, bydd yn dibynnu ar sut fath o aeaf a gawn eleni. Mae gwaith yn mynd rhagddo gydag AD mewn perthynas ag elfennau staffio'r arbedion, sef £35k. Nid yw £5k PROW yn cael ei gyflawni ar hyn o bryd, oherwydd pwysau gan y cyhoedd. Nid yw £5k Patrôl Croesi wedi ei gyflawni hyd yma, gan nad yw'r swyddi'n wag eto. Ni lenwi'r swyddi fel maent yn dod yn wag.
Gwasanaethau Oedolion	559	559			Disgwylir y bydd modd cyflawni'r holl arbedion o 2017/18..
Tai	41	36.5	4.5		Cafwyd rhywfaint o oedi'r gyda'r adolygiad o berfformiad ynni, mae un swyddog wedi cychwyn ar y gwaith ond nid felly'r ail swyddog ac, o'r herwydd, bydd angen addasu'r targed i £285k.
Trawsnewid	79	79			Disgwylir y bydd modd cyflawni'r holl arbedion o 2017/18.
Busnes y Cyngor	18	18			Disgwylir y bydd modd cyflawni'r holl arbedion o 2017/18.
Adnoddau	121	100	21		Disgwylir y bydd modd cyflawni'r holl arbedion, fodd bynnag, mae'r arbediad ar gostau postio'n dibynnu ar lwyddiant Prosiect Northgate ac ni fydd hyn yn hysbys tan yn ddiweddarach yn y flwyddyn ariannol.
Cyfanswm	2,444	1,670	775	0	

COSTAU ASIANTAETH

	£	Cyllidwyd o	Pwrpas
Gwasanaethau Plant	151,646.15	Cyllideb graidd, cyllideb staffio na ddefnyddir ac arian wrth gefn wedi eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith	I lenwi swyddi gwag dros dro tra mae ail-strwythuro yn mynd ymlaen
Adnoddau	4,615.00	Cyllideb Staff	I lenwi swydd dros dro oherwydd salwch tymor hir
	21,300.00	Arian Wrth Gefn Penodol	I helpu hefo uwchraddio Meddalwedd Northgate Cyflogau ac AD
	38,804.00	Cyllideb Craidd Penodol a Chyllideb Staff	Ad-ennill dyledion sydd heb eu casglu
Trawsnewid	3,876.12	Cyllideb Staff	I lenwi swyddi dros dro tra mae staff yn sâl
Economaidd ac Adfywio	2,750.31	Cyllideb Staff	I gyfarfod â thargedau statudol arolygiadau
Gwastraff	16,427.52	Cyllideb Craidd	Asiant Safle yn y Canolfannau Ailgyrchu
	32,388.51	Cyllidwyd â Grant	Asiant Safle yn y Canolfannau Ailgyrchu
Cyfanswm	271,807.61		

Gwybodaeth Ynghylch a Monitro Ymgynghorwyr

Gwasanaeth	Swm	Categori – Rheswm a Benodwyd		Fynhonnell Ariannu (Cyllideb Craidd Penodol / Cyllideb Staffio na ddefnyddir / Grant / Cyfraniad Allannol)		Disgrifiad o'r gwaith a wnaethpwyd
		Parhaus i gyfro set sgiliau penodol sydd ddim angen swydd parhaol	Lefel o Waith	Gwaith Penodol / Prosiect Unwaith ac am byth		
Addysg Canolog	£45.00	✓			Grant	Darparwr ar gyfer profiadau TRAC i bobl ifanc.
Addysg Canolog	£175.00			✓	Cyllideb Craidd	Rhoi cyngor i Benaethiaid ynglyn â chyllidebau a staffio.
Addysg Canolog	£6,125.00		✓		Cyllideb Craidd	Darparu hyfforddiant a chyngor a datblygu polisiau ar gyfer diogelu, cyngor iechyd a diogelwch a monitro presenoldeb staff ar draws pob ysgol.
Addysg Canolog	£1,100.00			✓	Grant	Monitro Strategaeth yr Iaith Gymraeg ar ran yr Awdurdod Lleol.
Diwylliant	£870.60	✓			Cyllideb Craidd	Dosbarthiadau Meistr Arlunydd.
Diwylliant	£3,240.75	✓			Cyllideb Craidd	Arlunydd i arwain Criw Celf.
Diwylliant	£609.33	✓			Grant	Tiwtor cwrs TG i Oedolion sy'n Dysgu.
Economaidd ac Adfywio	£1,000.00			✓	Cyllideb Craidd	Adroddiad ar cydnerthedd y rhwydwaith trawsyrru trydan
Economaidd ac Adfywio	£32,522.50	✓			Allannol (PPA)	Cytundeb fframwaith aml-ddisgyblaeth - Darpariaeth o arbenigedd, sgiliau a gallu i gefnogi'r datblygiad a gweithredu gweithgareddau sy'n ymwneud â datblygiadau Ynni Mawr ar yr Ynys, gan roi sylw penodol i adeiladu gorsaf niwclear newydd arfaethedig yn Wylfa.
Economaidd ac Adfywio	£46,964.99	✓			Allannol (PPA)	Seilwaith Darllediadau a'r Gytundeb Fframwaith Cysylltiadau Grid - Darparu cefnogaeth a chyngor wrth ymdrin ag agweddau technegol ar gais arfaethedig y Grid Cenedlaethol am Orchymyn Caniatad Datblygu.
Economaidd ac Adfywio	£1,544.60	✓			Allannol (PPA)	Darparu cyngor arbenigol ar gynllunio archaeolegol.

Gwasanaeth	Swm	Categori – Rheswm a Benodwyd		Fynhonnell Ariannu (Cyllideb Craidd Penodol / Cyllideb Staffio na ddefnyddir / Grant / Cyfraniad Allannol)		Disgrifiad o'r gwaith a wnaethpwyd
		Parhaus i gyfro set sgiliau penodol sydd ddim angen swydd parhaol	Lefel o Waith	Gwaith Penodol / Prosiect Unwaith ac am byth		
Economaidd ac Adfywio	£26,293.41	✓			Allannol (PPA)	Cytundeb Fframwaith Gwasanaeth Cyfreithiol - Darparu cyngor cyfreithiol mewn perthynas ag adeilad newydd niwclear Wylfa ac unrhyw brosiectau Ynys Ynni eraill.
Economaidd ac Adfywio	£2,890.00	✓			Allannol (PPA)	Cytundeb Fframwaith Aml-ddisgyblaeth - Darpariaeth o arbenigedd, sgiliau a gallu i gefnogi'r datblygiad a gweithredu gweithgareddau sy'n ymwneud â Datblygiadau Ynni Mawr ar yr Ynys, gan roi sylw penodol i adeiladu gorsaf niwclear newydd arfaethedig yn Wylfa.
Economaidd ac Adfywio	£122.67	✓			Allannol (PPA)	Rhoi cyngor strategol ar prosiect Grid Cenedlaethol.
Economaidd ac Adfywio	£23,832.90			✓	Allannol (Llywodraeth Cymru)	Prosiect Porth Ymwelwyr Rhyngwladol - Paratoi dyluniadau RIBA Cyfnod 3 ar gyfer cyflwyno grant ERDF.
Economaidd ac Adfywio	£1,950.00			✓	Allannol (NDA)	Adolygiad o gost estyniad y Ganolfan Fusnes (cyn ei gyflwyno i WEFO).
Economaidd ac Adfywio	£1,957.40			✓	Allannol (NDA)	Ffi Cynllunio Amlinellol - tir ar Ardal Fenter Llangefni (EZ5).
Economaidd ac Adfywio	£1,125.00	✓			Allannol (costau sy'n cael eu cyfro gan ffi y cleient)	Cost gwiriadau strwythurol yn erbyn meini prawf sydd eu hangen.
Economaidd ac Adfywio	£50.00			✓	Cyllideb Craidd	Hyfforddiant ar gyfer swyddogion iechyd yr amgylchedd.
Economaidd ac Adfywio	£30.00			Misol	Cyllideb Craidd	Archwiliadau Sgorio Credyd.
Priffyrdd	£109.60			✓	Cyllideb Craidd	Ardoll Gwasanaeth dyfarnu parcio.
Priffyrdd	£128.31	✓		✓	Cyllideb Craidd	Darparu Contractau Tymhorol i amryw o Gyrrff.

	Swm	Categori – Rheswm a Benodwyd		Fynhonnell Ariannu (Cyllideb Craidd Penodol / Cyllideb Staffio na ddefnyddir / Grant / Cyfraniad Allannol)		Disgrifiad o'r gwaith a wnaethpwyd
		Parhaus i gyfro set sgiliau penodol sydd ddim angen swydd parhaol	Lefel o Waith	Gwaith Penodol / Prosiect Unwaith ac am byth		
Ysgolion	£215.00				Cyllideb Craidd	Sesiynau Arlunio.
Ysgolion	£525.00				Cyllideb Craidd	Sesiynau Cerddoriaeth / Drama.
Ysgolion	£500.00				Cyllideb Craidd	Sesiynau Chwaraeon.
Ysgolion	£83.84			✓	Cyllideb Craidd	Gwasanaeth Cyfieithu.
Ysgolion	£776.47				Cyllideb Craidd	Ymarferydd Creadigol.
Gwastraff	£250.00	✓			Cyllideb Craidd	Monitro Perimider Nwy.
Gwastraff	£680.00	✓			Cyllideb Craidd	Cefnogaeth Technegol Nwy Safle Tirlenwi Penhesgyn – Ebrill 2017 .
Gwastraff	£43.40	✓			Cyllideb Craidd	Ffi Mesuryddion a Setliad - Mai 2017.
Gwastraff	£182.50	✓			Cyllideb Craidd	Adolygu Asesiad Blynyddol Risg Tân.
Gwastraff	£3,900.00	✓			Cyllideb Craidd	Cydymffurfiaeth hefo trwyddedau safle.
Gwastraff	£583.80	✓			Cyllideb Craidd	Samplo Blynyddol ar Ddŵr Daear/Dŵr Wyneb a Thrwytholch 2017/18.
Gwastraff	£575.00	✓			Cyllideb Craidd	
Gwastraff	£580.00	✓			Cyllideb Craidd	
Gwastraff	£600.00	✓			Arianwyd â Grant	Gwaith ymgynghori ym Mhenhesgyn IVC.
Gwastraff	£182.50	✓			Arianwyd â Grant	Adolygu Asesiad Blynyddol Risg Tân.
CRT	£355.00			✓	CRT Craidd	Cynllun Asesu Atodol Contractwyr Cymeradwy.
CRT	£2,927.20			✓	CRT Craidd	Cyngor Cyfreithiol – allanoli 'stores'.
CRT	£8,000.00			✓	Grant	Ymgynghoriaeth Tai Fforddiadwy - Wylfa Newydd.
CRT	£134.10			✓	CRT Craidd	Treuliau ar gyfer ymgynghorydd system Orchard.
Gwasanaethau Plant	£5,186.40			✓	Wrth Gefn	Sefydlu tîm Trothwy Gofal sy'n anelu at leihau nifer y plant sy'n cael gofal.
Gwasanaethau Plant	£30.00			✓		
Gwasanaethau Plant	£2,068.15		✓		Cyllideb staffio heb eu defnyddio ac arian wrth gefn a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith	Cadeirio ac adolygu achosion amddiffyn plant.
Gwasanaethau Plant	£2,564.90		✓			

Gwasanaeth	Swm	Categori – Rheswm a Benodwyd		Fynhonnell Ariannu (Cyllideb Craidd Penodol / Cyllideb Staffio na ddefnyddir / Grant / Cyfraniad Allannol)		Disgrifiad o'r gwaith a wnaethpwyd
		Parhaus i gyfro set sgiliau penodol	Lefel o Waith	Gwaith Penodol / Prosiect Unwaith ac am byth		
Gwasanaethau Plant	£764.10		✓		Cyllideb staffio heb eu defnyddio ac arian wrth gefn a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith	
Gwasanaethau Plant	£937.50			✓		Ymgyrch Recriwtio.
Gwasanaethau Plant	£418.50			✓	Cyllideb Craidd	Cyngor Cyflogaeth.
Trawsnewid	£4,000.00			✓	Cyllideb Craidd Penodol	Gosod ac Ymgynghoriaeth.
Trawsnewid	£1,303.98			✓	Cyllideb Craidd Penodol	Gosod ac Ymgynghoriaeth.
Trawsnewid	£6,793.48			✓	Cyllideb Craidd Penodol	Ymgynghoriaeth a Rheoli Prosiect.
Trawsnewid	£1,900.00			✓	Cyllideb Craidd Penodol	Gosod ac Ymgynghoriaeth.
Trawsnewid	£1,884.00			✓	Grant	Aseidiadau Gweithwyr Cymdeithasol.
Busnes y Cyngor	£54,907.58		Cyfro swydd llawn amser	Swydd Cyfreithiwr Contractau	Gorwariant ar Gyllideb	Contractau a chyngor Caffael – cyfnod mamolaeth hyd at Ebrill 2018.

Gwasanaeth	Swm	Categori – Rheswm a Benodwyd		Fynhonnell Ariannu (Cyllideb Craidd Penodol / Cyllideb Staffio na ddefnyddir / Grant / Cyfraniad Allannol)		Disgrifiad o'r gwaith a wnaethpwyd
		Parhaus i gyfro set sgiliau penodol	Lefel o Waith	Gwaith Penodol / Prosiect Unwaith ac am byth		
Busnes y Cyngor			Cyfro swydd llawn amser	Swydd Rheolwr o fewn y gwasanaeth	Gorwariant ar Gyllideb	Salwch tymor hir.
Busnes y Cyngor	£1,300.00		Cynghori un Pwyllgor Cynllunio	Unwaith ac am byth	Gorwariant ar Gyllideb	Cynghorydd Cyfreithiol i un Pwyllgor Cynllunio.
Adnoddau	£1,300.00	✓			Cyllideb Staff	Rheolaeth o Archwilio Mewnol.
Adnoddau	£6,925.00			✓	Cyllideb Craidd	Gwasanaethau Trysorlys.
Adnoddau	£1,333.20	✓			Cyllideb Craidd	Ymgynghori ar TAW.
Adnoddau	£575.00			✓	Cyllideb Craidd	Gwaith ar hawliadau Tâl Cyfartal.
Adnoddau	£7,240.60			✓	Cyllideb Craidd	Ymgynghori ar system Civica.
Adnoddau	£1,050.00			✓	Cyllideb Craidd	Ymgynghori ar gyfer cynhyrchu adroddiad.
Adnoddau	£3,825.00			✓	Cyllideb Craidd	Rheoli Prosiect – Northgate AD/Cyflogau
Adnoddau	£7,200.00			✓	Cyllideb Craidd	Rheoli Prosiect – Northgate AD/Cyflogau
Adnoddau	£13,500.00			✓	Cyllideb Craidd	Rheoli Prosiect – Rheoli Dogfennau Electronic
Adnoddau	£9,987.50			✓	Cyllideb Craidd	Rheoli Prosiect – Gwella Casglu Incwm
	£310,775.76					